

Dalt del tren

És habitual que la retòrica política nacional parli de trens i estacions. Gairebé tots hi hem recorregut una vegada o altra. Jo mateix, per exemple, havia escrit que el nou Estatut era una via morta que no duia enlloc. Segui com sigui, la metàfora de les estacions ha permès crear un sòlid imaginari gradualista en el sobiranisme català. La idea de fons és que no es poden cremar etapes així com així i que a poc a poc ja ens anirem acostant a la destinació final.

Per a alguns, la independència ha acabat sent entesa com una mena de viatge a Ítaca –substituint la navegació marítima per la ferroviària– en què, com suggereix Kavafis al seu poema, del que es tractaria seria de fer llarga la travessia, de no tenir pressa i d'assaborir-la amb calma. No cal insistir gaire a fer notar que el velar d'una travessa marítima té ben poc a veure amb un tren cremallera fet d'espòli econòmic i d'agressió a la llengua, la cultura i la dignitat nacional, que com abans acabi el viatge, millor.

Eugení Casanova, en un article recent a *Criteri* (www.e-criteri.cat) titulat "Independentisme exprés", mostra com aquest gradualisme ferroviari també ha fet forat en els partits declaradament independentistes. ¿Què era, si no, la "pluja fina" d'ERC i la seva brillant estratègia de convertir el PSC a la causa nacional a través d'un govern tripartit? No fa gaire, explica Casanova, Carod-Rovira, Huguet, Puigcerdós o Ridao, tots han fet escarni dels que tenen pressa per assolir la independència. Probablement, és una maniobra de distracció per no haver de confessar que no es té ni la més remota idea de com arribar-hi! I tal com apunta l'article, si ERC es fum dels que volen posar rumb directe a la independència, ¿què direm de CiU i els seus dirigents, veritablement cecs a la realitat política

SALVADOR CARDÚS

SOCIÒLEG

espanyola –vull pensar que més per necessitat que per convicció–, quan troben que val la pena perdre temps i provocar frustració en intentar fer aprovar lleis de consultes o en aconseguir acords fiscals del tot impossibles?

Les metàfores, que tenen la virtut de fer visibles algunes idees abstractes i complexes, també són un camí fàcil per crear confusió. Ja ens ho havien advertit els editorialistes de *Criteri* en un escrit d'ara fa tres anys, "Trens, vagons, vies i estacions". Efectivament, el supòsit que l'autonomisme és una estació prèvia a la de la independència, com ho serien, successivament, el federalisme i altres estadis més suposadament avançats d'autogovern, és una fal·làcia. Tots els partits catalans hi han caigut quan els ha faltat el coratge de viatjar amb la vista posada al horitzó i no pas d'obsessionar-se a trobar el seient més confortable a classe preferent. I si aquest error de la gradualitat podia ser comprensible la primera meitat dels anys 80, poc explicable als anys 90 i gairebé un delictes nacional a la primera dècada del segle XXI, a hores d'ara ja no té perdó.

De manera que si ens volem mantenir en la metàfora ferroviària sense fer-nos-hi mal, deixem clares algunes idees. En primer lloc, l'estació de la independència és just en el sentit contrari d'on para l'estació de l'autonomisme o del federalisme a l'espanyola en què només creuen

alguns nostàlgics del PSC. En segon lloc, hauríem d'entendre que un avenç cap al concert econòmic no és, de cap de les maneres –i suposant que tingués alguna plausibilitat–, una estació prèvia a la independència ni que, en conseqüència, ens hi acosti. Tot el contrari: en realitat ens n'allunya. És en la direcció oposada.

Algú podria pensar que es fa amb la intenció secreta de posar en evidència, per enèsima vegada, que Espanya ens nega el pa i la sal de la dignitat nacional per, llavors sí, avançar cap a l'estació següent. Ara bé, si finalment CiU, en una situació excepcionalment favorable pels equilibris polítics a Espanya –un PP o un PSOE dependents dels seus vots per governar–, aconseguís una petita i limitada millora fiscal, aquest hipotètic bon resultat no hauria fet sinó allargar l'agonia i allunyar-nos una estació més de l'horitzó de l'emancipació, que, com he dit, es troba just en la direcció contrària. I si no s'aconseguia res de res, voldria dir que hauríem estat quatre anys més aturats a la via morta de la mateixa estació.

Que l'independentisme necessita un full de ruta és d'una evidència palmària, sense discussió possible. Hi ha qui confon caminar i empènyer endavant amb recitar jaculatòries davant el Santíssim. Calen, penso, menys proclames i més estratègia, menys cop de pit i més entrenament. L'independentisme tot just s'enfila al tren, és cert. Però és imprescindible que pari atenció a la direcció cap on va el tren on s'enfila. I és que, arribats al punt on som de la història d'aquest país, ja no hi ha gradualisme ferroviari que valgui. El trajecte de la independència és llarg. L'objectiu és el més gran i ambiciós que un poble pot desitjar, el més noble que una generació es pot proposar. I no hi ha dreceres. Però tampoc ja no hi ha estacions intermèdies.